

Datum

4 juli 2023

Onderwerp

Begraafplaatsenbeleid 2023

Aantal bijlagen

4

Wat adviseert het college te besluiten?

1. Het Beleidsplan begraafplaatsen gemeente Oss 2023 vast te stellen.
2. De Beleidsnotitie lijkbezorging van gemeentewege Gemeente Oss 2023 vast te stellen.
3. De Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss 2024 vast te stellen.
4. De Verordening voor het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen Oss 2024 vast te stellen.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

In de gemeente Oss liggen 33 begraafplaatsen, twee daarvan zijn algemene gemeentelijke begraafplaatsen: Hoogen Heuvel in Oss en de begraafplaats in Megen. Iedere gemeente is verplicht om een algemene begraafplaats te hebben. Dit is een begraafplaats waar iedereen die dat wil, ongeacht achtergrond, geloof of verleden, begraven kan worden. Het begraafplaatsenbeleid gaat met name over de algemene (gemeentelijke) begraafplaatsen, maar ook over algemeen geldende kaders voor begraven.

Het huidige begraafplaatsenbeleid van de gemeente Oss is vastgesteld door de gemeenteraad in 2010. Sindsdien spelen er diverse ontwikkelingen, die om actualisatie van de visie en het beleid voor begraven vragen. Denk aan demografische ontwikkelingen (toename aantal inwoners, vergrijzing) en andere wensen ten aanzien van begraven (onder andere meer persoonlijke invulling, meer cremieren).

Het onderhoud en beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen drukt op de gemeentelijke organisatie en begroting. De afgelopen jaren zien we de inkomsten dalen, omdat het aantal begravingen afneemt. Ook de kosten voor "sociaal begraven" (begravingen van personen, waarvan de nabestaanden de begrafenis niet op zich kunnen of willen nemen) nemen toe. Daarnaast had de gemeente nog geen beleid over hoe om te gaan met sociale uitvaarten, waarvan de laatste jaren een toename te zien is.

Welk resultaat willen we bereiken?

In het Beleidsplan begraafplaatsen gemeente Oss 2023 beschrijven we onze ambitie, doelstellingen en beleidskaders voor begraven en asbestemming in onze gemeente. We vertalen de doelstellingen in een gewenste ontwikkelingsrichting voor de twee algemene begraafplaatsen.

Deze ontwikkelingsrichting vormt de basis voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen. Dit is vastgelegd in een geactualiseerd beheerplan. Onderdeel van het beheerplan is ook de financiële vertaling van het beleid. Naar aanleiding van het beleidsplan, zijn ook de gemeentelijke verordeningen, die voor begraafplaatsen gelden (beheer en gebruik begraafplaats, lijkbezorgingsrechten), geactualiseerd.

In de beleidsnotitie lijkbezorging van gemeentewege zijn de beleidsregels opgesteld hoe we omgaan bij sociale uitvaarten.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1 Het huidige beleidsplan begraafplaatsen is verouderd.

Het vigerende beleidsplan is vastgesteld in 2010. Er is sindsdien veel veranderd. Door toename van het aantal inwoners in combinatie met vergrijzing neemt het aantal sterftes in de gemeente toe. Het aantal begravingen neemt echter af, omdat steeds meer mensen kiezen voor cremieren. Dit heeft gevolgen voor de capaciteitsvraag van begraafplaatsen. Om goed in te kunnen spelen om de ontwikkelingen en trends is een actuele visie en beleid op begraafplaatsen nodig.

1.2 Het geactualiseerde beleid geeft duidelijkheid over de kaders omtrent begraven.

Het beleid geeft aan welke regels er gelden ten aanzien van begraven op de gemeentelijke begraafplaatsen (grafrusttermijn, ruimen van graven etc.), op eigen terrein en ten aanzien van asbestemming. Ook de kaders ten aanzien van natuurbegraven, religieus begraven (met name islamitisch) en sociaal begraven staan in het beleidsplan. Zo is voor iedereen helder welke kaders er in onze gemeente gelden omtrent begraven.

1.3 Met een actueel beleidsplan kunnen we beter inspelen op de gewijzigde behoeften ten aanzien van begraven en asbestemming.

Steeds meer mensen verkiezen cremeren boven begraven. Hierdoor neemt ook de vraag naar verschillende vormen van asbestemming toe. Denk aan urnengraven, urnenmuren of strooivelden. Bij begraven neemt de behoefte aan een persoonlijke invulling of specifieke vorm van begraven (zoals natuurbegraven of duurzaam begraven) toe. In het nieuwe beleidsplan spelen we in op deze behoeften, door op onze algemene begraafplaatsen (met name Hoogen Heuvel) meer ruimte te bieden voor bijvoorbeeld vrije graven of asbestemming. Een betere afstemming van aanbod en vraag, heeft naar verwachting ook een positief effect op de inkomsten, die de begraafplaatsen genereren.

1.4 We spelen in op de opgaven voor klimaatverandering en biodiversiteit.

Begraafplaats Hoogen Heuvel heeft een groene, statige uitstraling. De strakke inrichting met statige paden, hoge hagen en eenvormige velden (kamers) geven het begraafpark een waardige uitstraling en hebben cultuur-historisch waarde, die we graag willen behouden. Tegelijk willen we tegemoet komen aan de behoeften van inwoners voor begraven of asbestemming in een natuurlijke omgeving en willen we inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. In het beleidsplan geven we daarom meer ruimte voor aanpassingen van (een deel van) de inrichting en beplanting, waarbij klimaat en biodiversiteit leiden zijn. Dit werken we in het beheerplan verder uit. Een meer klimaatadaptieve inrichting en diverse beplanting heeft ook consequenties voor het beheer en onderhoud (ecologisch beheer).

2.1 De beleidsnotitie lijkbezorging van gemeentewege Gemeente Oss 2023 geeft eenduidig duidelijkheid hoe we omgaan met sociale uitvaarten.

De gemeente had nog geen beleid hoe we omgaan als er geen nabestaanden zijn of deze geen uitvaart willen of kunnen betalen. In deze situatie betaalt de gemeente de kosten. Om voor iedere situatie nagenoeg hetzelfde te houden en om te bepalen hoe de kosten zo beperkt mogelijk gehouden kunnen worden, is het nodig om hier beleidsregels voor op te stellen.

3.1 Een nieuwe verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss is nodig.

De huidige verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss dateert uit 2016. Om een goede prognose te kunnen doen over de te verwachte inkomsten is er gebruik gemaakt van een tarieventool. Hierdoor is een splitsing van bedragen gemaakt, waardoor de tarieven ook zijn veranderd. De nieuwe tarieven sluiten ook aan bij de tarieven in de buurgemeenten.

4.1 Een nieuwe verordening voor het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen Oss is nodig.

De huidige verordening voor het beheer en gebruik van de gemeente begraafplaatsen dateert uit 2011. Deze verordening had een actualisatie nodig. Zo stonden er zaken in die niet meer van toepassing zijn, zoals het gebruik van de aula en muziekinstallatie en een aanwezigheid van een commissie.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1 Het beleid is gebaseerd op prognoseberekeringen en nu bekende trends.

Het is lastig om betrouwbare berekeningen te maken van de benodigde capaciteit voor begraven en asbestemming in de toekomst. Nieuwe ontwikkelingen, zoals andere vormen van lijkbezorging of de komst van een crematorium in Oss, kunnen leiden tot een andere capaciteitsvraag of kwalitatieve behoeften.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Met het opstellen van het geactualiseerde beleidsplan zijn behalve de ambtelijke kosten geen kosten gemoeid. De financiële gevolgen van het beleid worden uitgewerkt in het beheerplan. Vooruitlopend hierop nemen we de financiële consequenties van dit beleidsplan mee in de Kadernota. Hierbij gaat het om structurele kosten voor onderhoud en beheer van het terrein, incidentele kosten voor (her)inrichting van een deel van het begraafpark Hoogen Heuvel en bijgestelde tarieven voor begraven. De onderhoudskosten voor de gebouwen zijn geborgd bij vastgoedbeheer.

b. Communicatie

Naast dit beleidsplan zeggen ook het beheerplan en de verordeningen iets over hoe om te gaan met de begraafplaatsen. Het voorstel is om zodra ook het beheerplan en de verordeningen zijn vastgesteld een communicatietraject in te gaan. Hoe deze eruit gaat zien wordt dan bepaald.

c. Uitvoering

Op basis van het beleidsplan worden ook de van toepassing zijnde verordeningen (beheer en gebruik begraafplaats, lijkbezorgingsrechten) geactualiseerd, evenals het beheerplan voor Megen en de Hoogen Heuvel (inclusief tarieventool).

d. Overlegd met

Om goed inzicht te krijgen in ontwikkelingen en behoeften ten aanzien van begraven en cremieren, hebben we een beknopt marktonderzoek laten doen. Daarnaast hebben we via het Burgerpanel inzicht verkregen in de mening van inwoners van de gemeente Oss over onze begraafplaatsen. Intern is overlegd met ambtenaren van Inrichting Beheer en Openbare Ruimte, Cultureel Erfgoed, Archeologie, Klimaatadaptatie en Ruimtelijke Ontwikkeling.

Bijlagen

- Beleidsplan begraafplaatsen gemeente Oss 2023
- Beleidsnotitie lijkbezorging van gemeentewege Gemeente Oss 2023
- Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Oss 2024
- Verordening voor het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen Oss 2024

Samenvatting

We hebben het beleidsplan, het beheerplan en de twee verordeningen voor de gemeentelijke begraafplaatsen geactualiseerd. Ook hebben we een beleidsnotitie voor sociale uitvaarten opgesteld. Het beleidsplan geeft de ambitie, doelstellingen en beleidsregels weer voor de gemeentelijke begraafplaatsen in Oss. Met dit beleid spelen we in op trends en ontwikkelingen omtrent begraven en houden we rekening met behoeften van inwoners ten aanzien van de begraafplaatsen in Oss. We dragen bij aan ambities op gebied van onder meer klimaat en biodiversiteit. Het beleidsplan is vertaald in het beheerplan en de twee verordeningen.